

κυκλοφορίας. Αἱ δύο ὑφιστάμεναι μεγάλαι ἐκδοτικαὶ Τράπεζαι (Reichsbank καὶ Rentenbank) θὰ συγχωνευθοῦν μὲ τὴν νέαν Τράπεζαν.

Τὸ σχέδιον τῶν ἐμπειρογνομόνων προβλέπει καὶ ἐξωτερικὸν δάνειον 800 ἑκατομμυρίων χρυσῶν μάρκων. Ἀλλὰ τὸ δάνειον τοῦτο δὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν ἰσορροπήσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ τὴν οἰκονομικὴν ἀνασυγκρότησιν τῆς χώρας. Εἶνε, κατὰ τοὺς οἰκονομικοὺς του σκοποὺς, διάφορον τῶν δανείων τῶν παρασχεθέντων εἰς τὴν Αὐστρίαν καὶ τὴν Οὐγγαρίαν. Κυρίως τὸ προτεινόμενον διὰ τὴν Γερμανίαν δάνειον προορίζεται διὰ τὴν μερικὴν βελτίωσιν τῆς συνλλαγματικῆς θέσεώς της καὶ διὰ τὴν μερικὴν πληρωμὴν τῶν ἐπικυρωθῶσεων κατὰ τὴν μεταχρυσικὴν περιόδον τῆς ἰσορροπήσεως τοῦ Γερμανικοῦ προϋπολογισμοῦ.

Τὸ πρῶτον τοῦ δανείου τῶν 800 ἐκ. χρυσῶν μάρκων θὰ χρησιμοποιηθῆ κατὰ τὸ ἔτος 1924—25 διὰ τὴν πραγματοποίησιν ἐπείγουσῶν καταβολῶν εἰς διάφορα εἶδη. Ἡ κατάθεσις τοῦ ποσοῦ εἰς τὴν νέαν Τράπεζαν θὰ εὐρύνῃ τὴν βᾶσιν τῶν νομισματικῶν τῆς ἐκδόσεων ἀφ' ἑτέρου ἢ χρησιμοποίησός του, διὰ τὴν πληρωμὴν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας, εἰδῶν παραδιδόμενων εἰς τοὺς Συμμάχους, θὰ ἐπιδράσῃ εὐνοϊκῶς ἐπὶ τοῦ ἰσοζυγίου τῶν πληρωμῶν, μέχρις ὅτου ἀποκατασταθῆ ἡ ἐμπιστοσύνη καὶ δημιουργηθῆ ρεῦμα εἰσαγωγῆς κεφαλαίων.

Ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν ἐμπειρογνομόνων ἔχει τὴν γνώμην ὅτι εἶνε δυνατὴ ἡ ἰσορροπήσιν τοῦ Γερμανικοῦ προϋπολογισμοῦ, ἂν παρασχεθῆ μερικὸν χρεωστάσιον διὰ δύο ἔτη 1924—1925 καὶ 1925—1926. Μετὰ τὰ δύο ταῦτα ἔτη φρονεῖ ὅτι ὁ Γερμανικὸς προϋπολογισμὸς, διατηρουμένης τῆς ἰσορροπίας του, δύναται νὰ παράσχῃ διὰ τὰς ἐπανορθώσεις τὰ κάτωθι ποσά :

- 1) κατὰ τὸ 1926—27 χρυσᾶ μάρκα 110 ἐκ.
- 2) κατὰ τὸ 1927—28 χρ. μ. 500 ἐκ.
- 3) κατὰ τὸ 1928—29 καὶ μετέπειτα κατ' ἔτος χρ. μ. 1250 ἐκ.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξετάζουσα τὸ ὅλον φορολογικὸν καὶ δημοσιονομικὸν σύστημα τῆς Γερμανίας προτείνει τὴν νέαν διαρρύθμισιν τῶν φόρων ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, τοῦ καπνοῦ, τοῦ κύκλου ἐργασιῶν, τῶν μεταφορῶν, τῆς κληρονομίας καὶ τῶν ἐμμέσων φόρων. Ἐπίσης προτείνει τὴν εἰσαγωγὴν νέου εἰδικοῦ φόρου ἐπὶ τῶν ἐκ τῆς πτώσεως τοῦ νομισματος ἐκτάκτων κερδῶν καὶ τὸν περιορισμὸν τῶν ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Κυβερνήσεως παρεχομένων εἰς τὰς τοπικὰς Κυβερνήσεις τῶν διαφόρων «χωρῶν» ἐξαιρετικῶν πιστώσεων.

Ἡ Γερμανικὴ Κυβέρνησις παρουσίασε εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν

ἐμπειρογνομόνων προσωρινὸν σχέδιον ἰσορροπημένου (τακτικοῦ καὶ ἐκτάκτου) Γερμανικοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1924—1925.

Ὁ προϋπολογισμὸς οὗτος στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἑξῆς προσόδων :

1) Φόροι περιουσίας καὶ κυκλοφορίας	M. χρ. 4004 ἐκ.
2) Φόροι καταναλώσεως καὶ τελωνιακοὶ φόροι	M. χρ. 1080 ἐκ.
3) Διοικητικαὶ πρόσδοι	M. χρ. 60 ἐκ.
Σύνολον	M. χρ. <u>5144 ἐκ.</u>

Ἐξ ἄλλου ὁ αὐτὸς προϋπολογισμὸς περιλαμβάνει τὰς ἑξῆς δαπάνας (ἔκτος τῶν ἀναφερομένων διὰ τὸ 1924 εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλίων, αἱ ὁποῖαι, ἀνερχόμεναι εἰς 640 ἐκ. χρ. μ., διαταράττουσιν τὴν ἰσορροπίαν).

1) Ὑπηρεσία τοῦ δημοσίου χρέους	M. χρ. 156 ἐκ.
2) Ἀποζημιώσεις θυμάτων πολέμου	M. χρ. 810 ἐκ.
3) Στρατὸς καὶ ναυτικὸν	M. χρ. 450 ἐκ.
4) Ἀστυνομία	M. χρ. 208 ἐκ.
5) Ἐκπαίδευσις	M. χρ. 28 ἐκ.
6) Ἀποζημιώσεις ἀέργων	M. χρ. 500 ἐκ.
7) Ἄλλαι κοινωνικαὶ δαπάναι	M. χρ. 360 ἐκ.
8) Φοροτεχνικὴ ὑπηρεσία	M. χρ. 380 ἐκ.
9) Γενικαὶ διοικητικαὶ δαπάναι	M. χρ. 250 ἐκ.
10) Πιστώσεις εἰς τὰς «χώρας» καὶ τὰς κοινότητας	M. χρ. 1800 ἐκ.
Σύνολον	M. χρ. 4942 ἐκ.

Προστιθεμένου τοῦ ἐξ 130 ἐκ. χρ. μ. ἐκτάκτου προϋπολογισμοῦ εἰς τὰ ποσά ταῦτα ἔχομεν σύνολον προσόδων 5274 ἐκ. χρ. μ. ἔναντι δαπανῶν 5072 ἐκ. χρ. μ.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐξετάζει εἰς τὴν ἐκθεσιν τῆς καὶ ἄλλην κατηγορίαν προσόδων δυναμένων νὰ χρησιμεύσουν διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ἐπανορθώσεων. Αἱ πρόσδοι αὗται, εἶνε αἱ προερχόμεναι ἐκ τῆς διαχειρίσεως τῶν Γερμανικῶν Σιδηροδρόμων, ἐκ τοῦ φόρου τῶν μεταφορῶν καὶ ἐκ τῶν βιομηχανικῶν ὁμολογιῶν.

Εἰς τὴν ἐκθεσιν τῶν ἐμπειρογνομόνων περιλαμβάνεται σχέδιον παραχωρήσεως τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν Γερμανικῶν Σιδηροδρόμων εἰς ἀνώνυμον Ἐταιρείαν γερμανικῆς ἐθνικότητος. Ἡ παραχώρησις γίνεται ὑπὸ τοὺς ἑξῆς ὅρους :

Τὸ Γερμανικὸν σιδηροδρομικὸν δίκτυον ἀντιπροσωπεύει κεφάλαιον 26 δισεκατομμυρίων χρυσῶν μάρκων. Ἡ Γερμανικὴ Κυβέρνησις θὰ λάβῃ κοινὰς μετοχὰς τῶν Σιδηροδρόμων ἀξίας 13 δισεκατομμυρίων χρ.

μάρκων. Ἐξ ἄλλου ἢ Ἑταιρεία ἐκμεταλλεύσεως θὰ ἀναλάβῃ προνομιοῦχος μετοχὰς 2 δισεκ. χρ. μάρκων, τὸ ἐν τέταρτον τῆς ἀξίας τῶν ὁποίων θὰ καταβάλλῃ εἰς τὸ Γερμανικὸν Δημόσιον Ταμεῖον. Διὰ τὸ ἐξ 11 δισεκατομμυρίων χρ. μάρκων υπόλοιπον θὰ δημιουργηθοῦν ὁμολογίαι, ἀποφέρουσαι κανονικῶς, μετὰ τὸ τρίτον ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου ἔτος, τόκον 5% καὶ χρεωλύσιον 1% ἐτησίως. Αἱ ὁμολογίαι αὗται θὰ παραδοθοῦν εἰς ὄργανισμὸν, ἐξηρητημένον ἐκ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ἐπανορθώσεων καὶ θὰ ἐξυπηρετοῦν τὰς ἐτησίας πληρωμὰς. Θὰ εἶνε ἡγγυημένοι ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Κυβερνήσεως καὶ θ' ἀσφαλιζονται διὰ πρώτης ὑποθήκης ἐπὶ τοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου καὶ τῶν ἐγκαταστάσεων.

Ἡ διοίκησις τῆς Ἑταιρείας ἀνατίθεται εἰς δεκαοκταμελὲς συμβούλιον, ἐκλέγον ἓνα Γενικὸν Διευθυντὴν καὶ ἓνα Ἐπίτροπον (ἐντεταλμένον μὲ τὴν ἐπιθεώρησιν καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς διαχειρίσεως).

Διὰ τῆς παραχωρήσεως τῶν Γερμανικῶν Σιδηροδρόμων ἐξευρίσκονται τὰ κάτωθι ποσά :

- 1) διὰ τὸ 1924—25 Μ. χρ. 350 ἔκ.
- 2) διὰ τὸ 1925—26 Μ. χρ. 465 ἔκ.
- 3) διὰ τὸ 1926—27 Μ. χρ. 550 ἔκ.
- 4) διὰ τὸ 1927—28 καὶ μετὰ ταῦτα κατ' ἔτος 660 ἔκ. Μ. χρ.

Ἐπὶ πλέον ἢ Ἑταιρεία θὰ καταβάλλῃ κατ' ἔτος εἰς πίστωσιν τῶν ἐπανορθώσεων καὶ διὰ λισμὸν τῆς Γερμανικῆς Κυβερνήσεως τὸ προῖδον τοῦ φόρου τῶν μεταφορῶν.

Ἐκτὸς τῶν ὁμολογιῶν τῶν Γερμανικῶν Σιδηροδρόμων δημιουργεῖται ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Κυβερνήσεως (συμφώνως πρὸς τὸ σχέδιον τῶν ἐμπειρογνομόνων) εἰδικὴ κατηγορία βιομηχανικῶν ὁμολογιῶν. Αἱ ὁμολογίαι αὗται, ἐκδιδόμεναι μέχρι τοῦ ποσοῦ τῶν 5 δισεκ. χρ. μάρκων, ἀντιπροσωπεύουν ὑποχρέωσιν τῆς γερμανικῆς βιομηχανίας καὶ εἰδικῶς τῶν γερμανικῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων πρὸς συμμετοχὴν εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐπανορθώσεων. Εἶνε ἡγγυημένοι ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡσφαλισμένοι διὰ πρώτης ὑποθήκης ἐπὶ τῆς περιουσίας τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. Φέρουν ἐτησίως τόκον 5% καὶ χρεωλύσιον 1% μετὰ τὸ τρίτον ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου ἔτος. Αἱ ὁμολογίαι αὗται θὰ παραδοθοῦν εἰς τὸν ὄργανισμὸν, εἰς τὸν ὅποιον θὰ παραδοθοῦν καὶ αἱ ὁμολογίαι τῶν Γερμανικῶν Σιδηροδρόμων.

Διὰ τῶν βιομηχανικῶν ὁμολογιῶν ἐξευρίσκονται τὰ κάτωθι ποσά :

- 1) διὰ τὸ 1925—26 Μ. χρ. 125 ἔκ.
- 2) διὰ τὸ 1926—27 Μ. χρ. 250 ἔκ.
- 3) διὰ τὸ 1927—28 καὶ μετὰ ταῦτα κατ' ἔτος Μ. χρ. 300 ἔκ.

Ὡς εἰδικὴ ἐγγύησις διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ἐπανορθώσεων παρέχονται ὑπὸ τῆς Γερμανίας οἱ φόροι ἐπὶ τοῦ οἰνοπνεύματος, τοῦ καπνοῦ, τοῦ ζύθου, τῆς ζακχάρεως καὶ οἱ τελωνιακοὶ φόροι.

Τὸ σχέδιον τῶν ἐμπειρογνομόνων καθορίζει ἐν τέλει συγκεφαλαιωτικῶς τὰς ἐτησίας πληρωμὰς τῆς Γερμανίας,

1) διὰ τὸ 1924—25 (προῖδον ἐξωτερικοῦ δανείου καὶ μέρος τοῦ τόκου τῶν ὁμολογιῶν τῶν Σιδηροδρόμων) Μ. χρ. 1000 ἔκ.

2) διὰ τὸ 1925—26 (προῖδον πωλήσεως μέρους τῶν μετοχῶν τῶν Γερμανικῶν Σιδηροδρόμων ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Κυβερνήσεως, τόκος τῶν ὁμολογιῶν τῶν Σιδηροδρόμων καὶ τῶν βιομηχανικῶν ὁμολογιῶν) Μ. χρ. 1220 ἔκ.

3) διὰ τὸ 1926—27 (εἰσφορὰ προϋπολογισμοῦ, φόρος τῶν μεταφορῶν, τόκος τῶν ὁμολογιῶν τῶν Σιδηροδρόμων καὶ τῶν βιομηχανικῶν ὁμολογιῶν) Μ. χρ. 1200 ἔκ.

4) διὰ τὸ 1927—28 (εἰσφορὰ προϋπολογισμοῦ, φόρος μεταφορῶν, τόκος ὁμολογιῶν) Μ. χρ. 1750 ἔκ. καὶ διὰ τὸ 1928—29 καὶ μετὰ ταῦτα κατ' ἔτος (εἰσφορὰ προϋπολογισμοῦ, φόρος μεταφορῶν τόκος ὁμολογιῶν) Μ. χρ. 2500 ἔκ. πλέον τοῦ ποσοῦ τοῦ δριζομένου ἀπὸ τὴν ἐνδειξιν εὐημερίας.

Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν ἐμπειρογνομόνων συνιστᾷ τὴν ἐξακολούθησιν τῶν εἰδος καταβολῶν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν ἐτησίων πληρωμῶν τῆς Γερμανίας.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΟΡΚΩΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΥΠΟ ΘΕΟΔ. Π. ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ

I ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΚΟΥΡΓΙΟΔΙΚΕΙΩΝ

§ 1.— Ὡς γνωστόν, παρ' ἡμῖν τὰ βαρύτερα τῶν ἀδικημάτων, τὰ συνεπαγόμενα δηλαδή ἐγκληματικὴν ποινὴν, κατὰ κανόνα ὑπάγονται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν Κακουργιοδικείων.

Τὰ Κακουργιοδικεῖα, λόγῳ τῆς ἀπὸ πάσης ἀπόψεως σπουδαιότητος τῆς σημασίας τῶν ἐνώπιον αὐτῶν εἰσαγομένων πρὸς ἐκδίκασιν ποινικῶν ὑποθέσεων, ἀποτελοῦνται ἀφ' ἑνὸς ἐκ τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων (δικαστῶν ἐξ ἐπαγγέλματος) καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐκ τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων (δικαστῶν ἐκ συμπτώσεως), ἐπὶ τῷ σκοπῷ, ὅπως τὰ βασικά ἐν ἐκάστη δίκῃ κριτήρια ἐξυπηρετῶνται πληρέστερον, τὸ πραγματικὸν δηλ. ζήτημα διὰ τῶν ἐνόρκων, ὡς ὑπολειπόμενον παρὰ τῷ ἐπαγγελματικῷ δικαστῇ, καὶ τὸ νομικὸν διὰ τῶν συνέδρων, οὗ ἄμοιρος ἐν τοῖς πλείστοις τυγχάνει ὁ ἐκ συμπτώσεως δικαστής.

§ 2.— Ὁ ἀπολογισμὸς τοῦ ὀρκωτικοῦ συστήματος ἀπὸ ἀπόψεως δικαιοσύνης φαίνεται, ὅτι δὲν παρουσιάζει ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα, καθόσον κατακραυγὴ ἠγέρθη ἐναντίον αὐτοῦ ἐν ἀπάσαις σχεδὸν ταῖς χώραις, ὅπου εἰσῆχθη, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐνόρκων, οὗτινος ἐνενήκοντα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν, ὡς λέγει ὁ Hans Gross ἐκ τῶν ἀσχολουμένων εἰς τὴν πρακτικὴν δικαστικὴν νομομαθῶν καὶ μέγα μέρος τῶν παιδευμένων πολιτῶν ἀναγνωρίζουσι τὴν μικρὰν ἀξίαν. Εἰς τὴν ἐναντίον τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐνόρκων ἐπίθεσιν δὲν ἔμεινεν ἀμέτοχος καὶ ὁ παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικὸς κόσμος⁽¹⁾, ἰδίᾳ δ' ὁ δικαστικὸς, ὅστις, λόγῳ τοῦ ὅτι ἔ-

(1) Αἰτιολογία τοῦ πρόσχεδιου τῆς ἐπὶ τοῦ Ὄργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων ἡμετέρας Ἐπιτροπείας. Τμ. Α'. Κεφ. Α'.

σταται ἐγγύτερον εἰς τὰ πράγματα, δὲν διστάζει ν' ἀποφανθῇ, ὅτι παρ' ἡμῖν ἡ δικαιοσύνη ἐν τῷ θεσμῷ τῶν ἐνόρκων ἐχρεωκόπησεν ὀλοτελῶς. Οἱ ἐνορκοὶ, λέγουσιν, κατὰ τὸ πλεῖστον τελείως ἄμοιροὶ τῆς νομικῆς ἐπιστήμης

ἢ καὶ αὐτῆς τῆς πείρας τῆς διαδικασίας, περιπίπτουσι πολλάκις εἰς ἀσφατεῖς ἢ ἀντιφατικὰς, ἐνίοτε δὲ καὶ παρανόμους ἐτυμηγορίας, γινόμενοι θύματα τῆς ἀγνοίας ἢ τῆς πλάνης αὐτῶν, ἔστιν ὅτι δὲ καὶ τῆς πονηρίας ἢ τῆς ἐπιτηδείότητός τινων ἐξ αὐτῶν, οἵτινες μὴ διατελοῦντες ὑπὸ οἰονδήποτε ἄμεσον, ἀντικειμενικὸν καὶ κατάλληλον ἔλεγχον, πολλάκις πιέζουσιν ἢ ἐπιπρεάζουσι τοὺς λοιποὺς ἢ καὶ ἐκμεταλλεύονται τὴν ἀπειρίαν αὐτῶν καὶ ἐπιτυγχάνουσι ψήφους καὶ ἐτυμηγορίας, ὡς πρὸς τὰς ὁποίας πολλοὶ τῶν ἐνόρκων δὲν ἔχουσι σαφῆ συνείδησιν οὔτε τῆς ἐννοίας ἢ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν οὔτε καὶ τῶν ἐνδεχομένων συνεπειῶν των.⁽¹⁾ Ἄλλὰ καὶ ἡ κοινὴ γνώμη δὲν ἔμεινεν ἀδίασθητος ἐναντι τῆς ἀντιλήψεως ταύτης. Οἱ δικηγόροι μάλιστα δὲν θ' ἀρνηθῶσι νὰ βεβαιώσωσι γεγονὸς χαρακτηριστικὸν τούτου. Ἐν ᾧ εἶναι γνωστόν, ὅτι γενικῶς αἱ συνέπειαι τῆς ἐνώπιον τῶν Κακουργιοδικείων παραπομπῆς εἶναι ταυτόχρονα τρομακτικαί, ἐν τούτοις προκειμένης σοβαρᾶς ἀξιοποίνου πράξεως καὶ ὁ κατηγορούμενος καὶ οἱ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνδιαφερόμενοι ἀπεύχονται τὴν ἐνώπιον τῶν Πλημμελειοδικείων παραπομπήν.

§ 3.— Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ κατὰ πολὺ ἔλλειψις ἐπαγγελματικῆς ἀγωγῆς τῶν ὑμετέρων ἀνακριτικῶν ἀρχῶν συνεπικουρουμένη καὶ ὑπὸ ἀριθμητικῆς αὐτῶν ἀνεπαρκείας, ἔχουσι καταστήσῃ τὴν τέχνην ἢ μάλλον τὴν ἐπιστήμην τοῦ ἀνακρίνειν μηχανικὴν ἀπλῶς ἐργασίαν, εἰς τρόπον ὅστε συνήθως οὔτε καὶ πλήρες φῶς νὰ χύνηται εἰς ἐκάστην ὑπόθεσιν καὶ συνεπῶς οὔτε ἡ κρίσις νὰ λαμβάνη πάντοτε ὀρθὴν καὶ ἀσφαλῆ κατεύθυνσιν. Πλὴν, ἀπὸ τοῦ σημείου τῆς ἀτελοῦς διεξαγωγῆς τῆς ἀνακρίσεως μέχρι τῆς ἀθρόας ἀπολύσεως ὑπὸ τῶν Κακουργιοδικείων τῶν ἐνώπιον αὐτῶν παραπεμπομένων—κατὰ τὴν δικαστικὴν στατιστικὴν (ἔτη 1917—1921) ἐκ τῶν ὀριστικῶς ὑπὸ τῶν Κακουργιοδικείων δικασθέντων 40 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἠθωώθησαν, 40 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν κατεδικάσθησαν εἰς ποινὴν ἐπανορθωτικὴν καὶ ἀστυνομικὴν⁽²⁾ καὶ 20 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν κατεδικάσθησαν εἰς ποινὴν ἐγκληματικὴν—ἀπέχει πολὺ καὶ τόσον, ὅστε μόνον παντελῆς χρεωκοπία τῶν ἐπιτετραμμένων ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως καὶ τῆς παραπομπῆς δύναται νὰ γεφυρώσῃ τὸ μεσοδιάστημα. Ἄλλὰ πρὸς τιμὴν τῶν ὑμετέρων δικαστῶν, μεθ' ὅλην τὴν ἀστοργίαν, ἣν ἐπιδεικνύει

(1) Ἐκθεσις Ἀ. Παπαληγούρα, τ. εἰσαγγελίως Ἐφετῶν, δημοσ. ἐν Ἐπετηρίδι Ὑπουργείου Δικαιοσύνης ἔτους 1912 (τευχ. Α').— Ἐκθεσις Σ. Σωτηριάδου καὶ Σπηλιάδου τ. εἰσαγγ. Ἐφετῶν, δημοσ. ἐν Ἐπετηρίδι Ὑπουργ. Δικαιοσύνης ἔτους 1914.

(2) Ἐκ τούτων πάλιν 60% κατεδ. εἰς φυλάκισιν μέχρις ἐνός ἔτους, 39% εἰς φυλάκισιν ἄνω τοῦ ἔτους, 1% εἰς χρημ. ποινὴν, κράτησιν καὶ πρόστιμον.

ἡ Πολιτεία πρὸς πᾶν τὸ δικαστικόν, ἡ εὐγενὴς φιλοδοξία καὶ ἡ ἐργατικότης ἀγωνίζονται ἀγῶνα δεινόν, ἵνα προλάβωσι τὴν ὀλοσχερῆ κατὰ-πτωσιν.

Καὶ ὁμῆς ἔχομεν τὴν γνώμην, ὅτι τὸ κακὸν τροφοδοτεῖται κυρίως καὶ κατὰ πρῶτον λόγον ἀπὸ τὸν θεσμὸν τῶν ἐνόρκων.

§ 4.— Δὲν ἀμφισβητοῦμεν, ὅτι τὸ ὀρκωτικὸν σύστημα ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔνθα τὸ πρῶτον εἶδε τὸ φῶς καὶ ἀφ' οὗ μετεφυτεύθη βραδύτερον ἐν ταῖς πλείσταις τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, ἴσως δικαιοδοτικῶς ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν σκοπὸν καὶ ἴσως πληροῖ τὰς τοπικὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας, διότι οἱ Ἀγγλοὶ καὶ μετὰ τῶν πεπολιτισμένων ἀνθρώπων εἶναι οἱ πρῶτοι καὶ ἰδιαζόντως ἀρεσκόμενοι εἰς τὰς ἰδιορρυθμίας καὶ τοὺς ἀναχρονισμοὺς ἱκανοποιοῦσι τὸ περὶ δικαίου αἴσθημα αὐτῶν. Ἀλλὰ δὲν ἔπεται ἐκ τούτου, ὅτι, ἐφ' ὅσον παρ' ἡμῶν ἡ συγκομιδὴ εἰς ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα ἐκ τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐνόρκων τυγχάνει πενιχρά, καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐμμένωμεν προσηλωμένοι τυφλῶς εἰς τοῦτον. Καὶ εἰς ἄλλας χώρας, πολὺ περισσότερον ἡμῶν προηγμένας, ἔνθα ὁ θεσμὸς δὲν ἀπέδωκε τοὺς ἀναμενομένους, καρποῦς (!) ἂν δὲν ἐπεχείρησαν τὴν παντελῆ τοῦ θεσμοῦ κατάργησιν, λόγῳ τῆς δημοκρατικῆς αὐτοῦ μορφῆς, ὅμως περιώρισαν κατὰ πολὺ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνώπιον τῶν Κακουργιοδικείων εἰσαγομένων πρὸς ἐκδίκασιν ὑποθέσεων, διὰ τῆς παραδοχῆς ἰδίᾳ τῶν ἐλαφρυντικῶν περιπτώσεων, καθ' ἣν τὰ συμδούλια προκειμένου κακουργήματος, ἐὰν συντρέχωσιν ἐλαφρυντικαὶ περιπτώσεις, ὧν ἕνεκα ἐπιτρέπεται ἡ ἐπιβολὴ ἐπανορθωτικῆς ποινῆς, παραπέμπουσι τὴν ἐκδίκασιν αὐτοῦ εἰς τὸ Πλημμελειοδικεῖον ἤδη δὲ τείνουσι νὰ περιορίσωσι καὶ τὴν ἐν τῇ κρίσει ἐλευθερίαν τοῦ ἐνόρκου. (Βέλγιον, Γαλλία, Γερμανία ἰδίᾳ — Νομ. Δ. 4 Ἰανουαρίου 1924).

Ἐπίσης δὲν ἀμφισβητοῦμεν, ὅτι ὁ ἐξ ἐπαγγέλματος δικαστῆς ἔλαβεν ὄντως ἕξεις ἀκαμψίας, ὅτι δὲν ἀπολείπουσιν οἱ δισταγμοὶ περὶ τοῦ τίς ἀπόφασις, τοῦ τακτικοῦ δικαστοῦ ἢ τοῦ ἐνόρκου, θὰ εἶναι καλλιτέρα διὰ τὸ

(1) Ἐν Βελγίῳ κατὰ τὸ ἔτος 1910 ἐκ τῶν ὀριστικῶς ὑπὸ τῶν Κακουργιοδικείων δικασθέντων 91 ἀτόμων, 35% ἠθώθησαν, 5% κατεδ. εἰς ἐπανορθωτικὴν ποινὴν καὶ 60% εἰς ἐγκληματικὴν. 2854 ὑποθέσεις ἀφορῶσι κακουργήματα, λόγῳ ἐλαφρυντικῶν παρεπέμφθησαν εἰς τὰ Πλημμελειοδικεῖα. (Statistique judiciaire de la Belgique—Treizième année).— Ἐν Γαλλίᾳ ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν Κακουργιοδικείων κατὰ τὸ ἔτος 1913 δικασθέντων ὀριστικῶς 3038 ἀτόμων, 1138 ἠθώθησαν, 1087 κατεδ. εἰς ἐπανορθωτικὴν ποινὴν καὶ 863 εἰς ἐγκληματικὴν. (Compte général de l'administration de la justice criminelle. Année 1913—France).— Ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1909 ὑπὸ τῶν Κακουργιοδικείων ἠθώθησαν 1158 καὶ κατεδικάσθησαν 1235 εἰς ἐγκλημ. ποινὴν, 53 εἰς φυλάκισ. καὶ 70 εἰς ἀστυν. ποινὴν. (Statistica della criminalità—Anno 1909).

Κράτος καὶ τὴν κοινωνίαν. Ὁ ἐλεύθερος πολίτης, ὁ προερχόμενος ἐκ τοῦ λαοῦ, εἶναι ἀληθὴς, ὅτι δύναται νὰ κατευθύνῃ ὀρθότερον τὴν κρίσιν του, διότι οἱ ξένοι πρὸς τὴν λειτουργίαν τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀπηλλαγμένοι προκαταλήψεων δύναται εὐχερέστερον νὰ διακρίνωσι τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἀδίκον συμφώνως πρὸς τὸ περὶ αὐτῶν αἴσθημα τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπομένως τὸ ἔργον, ὃ κέκληνται οὔτοι νὰ ἐπιτελέσωσιν ἐν τῇ ἐκδίκασει τῶν ποινικῶν ὑποθέσεων, ἔσται ὠφέλιμον καὶ εὐεργετικόν. Ὁ ἔνορκος ὄντως «παρουσιάζει τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς γνώμης καὶ τῆς σκέψεως ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τοῦ ἐλευθέρου πολίτου ἐν τῇ ἀντιλήψει τοῦ ἀδικήματος ἀπὸ κοινωνικῆς ὄψεως καὶ προλαμβάνει πολλάκις διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τὸν ὀνοῦντα νομοθέτην θαρραλεώτερον τοῦ τακτικοῦ δικαστοῦ. Εἶναι δὲ διττὸς ἀντιπρόσωπος ὁ ἔνορκος ἐν τῷ Κακουργιοδικεῖῳ, τῆς κοινωνίας ἀφ' ἑνὸς διότι προστατεύει αὐτὴν κατὰ τῶν ἐπιβούλων ταύτης κατηγορουμένων, καὶ τοῦ πολίτου ἀφ' ἑτέρου διότι προστατεύει τὸν κατηγορούμενον κατὰ τοῦ ὄγκου τοῦ Κράτους, πρὸ τοῦ ὁποῦ ἐνίοτε ὁ πολίτης, ὧν ἐν ἀπλοῦν ἄτομον, δύναται νὰ συντριβῇ» (!).

§ 5.— Πλὴν δυστυχῶς ἡ ἀντίληψις αὕτη, τὸ γε νῦν ἔχον, θεωρητικὴν ἀξίαν ἔχει. Διότι ὁ ἔνορκος, ὡς ἔχουσι παρ' ἡμῶν τὰ πράγματα, — ἀλλὰ μὴ καὶ ἐν ἄλλαις πλέον ἡμῶν προηγμέναις χώραις; — καὶ ἂν ἀκόμη ἐμφορῆται ἀπὸ τὰς χρηστοτάτας προθέσεις καὶ ἔχει ἀρίστην θέλησιν, ἀδύνατον νὰ μὴ ἀποδῇ, ὑπὲρ τὴν ἐπιπολαίαν ἀπὸ ἀπόψεως ὀρθῆς Δικαιοσύνης ὄψιν τοῦ πράγματος, ἡ σάραξ τοῦ κοινωνικοῦ οἰκοδομήματος. Ἡ δικαιοσύνη προσομοιάζουσα πρὸς τὴν λειτουργίαν τῆς καρδίας ἐκείνην, ἣτις ἐξαποστέλλει τὸ αἷμα πρὸς ὅλον τὸ σῶμα, δὲν δύναται δι' ἐδρῶν ἐνεργειῶν νὰ ἐξυπηρετῇ τοὺς λαοὺς ἀλλ' ἀπαιτεῖται ὡς ἐν τῷ ζωϊκῷ ὀργανισμῷ, καὶ μέχρι τῶν ἀπωτάτων καὶ λεπτοτάτων αἰσθημάτων αὐτῶν νὰ ἐξικνῆται διότι καὶ τούτων παρκαμέλησις δὲν ἐμποδίζει τὴν ὀλοκληρωτικὴν κατάρρευσιν. Ἡ ἄλογος ἐπιείκεια καὶ ἡ κατὰ χονδροειδῆ ἐν γένει τρόπον τομῆ τῶν ὑποθέσεων δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ὡς ὀρθὴ τῆς δικαιοσύνης ἀπονομή. Ἀπαιτεῖται ἡ δυνατὴ ἀκρίβεια καὶ ἡ ἀκρίβεια αὕτη δὲν διαγράφεται εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλ' ἔχει ὡς ὀδηγὸν τὴν πείραν καὶ τὴν λεπτὴν ἐκείνην περὶ τὸ δικάζειν ἱκανότητα, ἐφόδια παρὰ τῷ τακτικῷ δικαστῇ κατ' ἐξοχὴν καὶ ἰδίᾳ ἀπαντώμενα.

Ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅτι τὸ ἔργον τοῦ δικαστοῦ μόνον νομικὸς δύναται νὰ ἐπιτελέσῃ, διότι τοῦτο δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν ἀκρίβειαν

(1) Χ. Γιῶτη—Μελέτη ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ὁσημέραι ἐξελίξις τοῦ ὀρκωτοῦ συστήματος». Περιοδ. «Δικαιοσύνη» Τομ. Α'. τευχ. 13.

τῆς οὐσιαστικῆς ἀντιλήψεως τοῦ ὑπὸ τὴν κρίσιν αὐτοῦ τιθεμένου πραγματικοῦ ὄντος, ἀλλ' ἐκτείνεται περαιτέρω καὶ εἰς τὸ δυσχερέστατον ἔργον τῆς ὑπαγωγῆς τῶν ἐξακριβωθέντων γεγονότων ὑπὸ νομικοὺς κανόνας, ἐν ᾧ προϋποτίθεται ἡ γνώσις τοῦ νομικοῦ κανόνος καὶ ἡ δύναμις τῆς ἀνευρέσεως τῶν κοινῶν γνωρισμάτων, ἅτινα συνδέουσι τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν τῆς νομικῆς διατάξεως πρὸς τὴν ἐξακριβωθείσαν οὐσιαστικῶς ὑπὸ κρίσιν πραγματικὴν κατάστασιν, τοῦθ' ὅπερ ἀμφισβητεῖ τὴν διάκρισιν πραγματικοῦ ζητήματος ἢ ζητήματος ἐνοχῆς. (1) ἀφοῦ καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἐνοχῆς δὲν εἶναι πραγματικὸν ἀλλὰ καὶ νομικόν, ἅτε προϋποθέτον ὑπαγωγῆν, νομικὴν συλλογιστικὴν ἐργασίαν, ἀνεξαρτήτως, λέγομεν, τῶν ἀνωτέρω, δὲν εἶναι εὐχερὲς ἄνευ εἰδικῆς ἐξασκήσεως ἢ, ὡς τινες λεγουσιν, ἄνευ δικαστικοῦ ὀφθαλμοῦ, νὰ παρακολουθήσῃ πᾶς τις τὴν δίκην καὶ νὰ κατορθώσῃ ἀπὸ τὸ βρομοῦν ἐκεῖνο σμῆνος τῶν δικασταυρουμένων ἀντιλήψεων καὶ συγκρουομένων καταθέσεων νὰ συλλέξῃ ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ κατευθύνωσι τὴν κρίσιν αὐτοῦ ἀσφαλῶς. Πᾶς ἄπειρος θορυβούμενος θὰ εὐρεθῇ εἰς τὴν θέσιν ἐκεῖνου, — δὲν διστάζομεν νὰ κάμωμεν τὴν παραβολὴν — ὅστις καταλαμβανόμενος ἐν τῇ κλίνῃ του ἐξ ἀπῆνης ὑπὸ τῆς πυρκαϊᾶς καὶ σπεύδων νὰ σωθῇ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἀντὶ τιμαλφῶν ἀντικειμένων τὸ σάρωθρον ἢ τὸν ἡμεροδείκτην τοῦ τοίχου! Σχετικῶς πρὸς τὴν ἐν τῷ δικαστηρίῳ ταυτόχρονα τραγικὴν θέσιν τοῦ ἐνόρκου, μὴ ἀντέχοντες εἰς τὸν πειρασμόν, μεταφέρομεν ἐνταῦθα ὠραιοτάτην περιγραφὴν τοῦ σφεῦ Hans Gross, ληφθεῖσαν ἐκ τοῦ ἔργου του «Ἡ ἐπιστημονικὴ ἀνάκρισις». — «Πᾶς δικαστικὸς ἀναμνησθεταὶ πόσον δύσκολον ἦτο εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου αὐτοῦ νὰ διακρίνῃ τὸ καίριον ἀπὸ τοῦ μὴ καιρίου, τὸ ἀληθὲς ἀπὸ τοῦ ψευδοῦς, τὸ δυνατόν ἀπὸ τοῦ ἀδυνάτου· κατεπλήσσετο ὑπὸ μιᾶς δῆθεν ἀποδείξεως, ἧς ἄλλος δικαστικὸς πεπειραμένος ἐβλεπεν ἀμέσως τὴν μικρὰν ἀξίαν· πολλὰ πράγματα, ἅτινα ἠσκημένος ὀφθαλμὸς θὰ ἐσημείου παρευθὺς ὡς τὸ κρίσιμον τῆς ἀνακρίσεως σημεῖον, ἐφαίνοντο εἰς αὐτὸν δῶλος ἀδιάφορα. Καὶ ταῦτα ἐν ᾧ εἶχε γνώσεις γενικὰς, ἦτο θεωρητικῶς κατηρτισμένος εἰς τὰ νομικά, καὶ ἐγνώριζε τοὺς νόμους καὶ τὴν διαδικασίαν. Ὁ ἐνόρκος συχνότατα οὐδὲν ἐκ τούτων ἔχει· εἶναι ὑποχρεωμένος συγχρόνως ν' ἀντιληφθῇ τὴν πορείαν τῆς προεισαγωγικῆς διαδικασίας καὶ τῆς συζητήσεως καὶ συνάμα τὸν τρόπον, καθ' ὃν τὸ ἐγκλημα ἐξετελέσθη,

(1) Αἰτιολογία τοῦ προσχεδίου τῆς ἐπὶ τοῦ ὄργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων Ἑπιτροπείας (Ἄνωτ.).

νὰ μάθῃ τις εἶναι ἡ ἀποστολὴ τῶν δρώντων κατὰ τὴν συζήτησιν, νὰ διακρίνῃ τὰς ἀποδείξεις τὰς ἐπιβαρυντικὰς ἀπὸ τῶν ἐλαφρυντικῶν, νὰ συγκρατήσῃ πλῆθος λεπτομερειῶν, νὰ ἔχῃ γνώσεις εἰδικὰς, νὰ παρακολουθῇ τὴν πορείαν τῶν συζητήσεων, νὰ κρατῇ σημειώσεις, νὰ τὰς συναρμολογῇ καὶ τὰς χρησιμοποιῇ καὶ τέλος νὰ ἐκφέρῃ δι' ὄλην τὴν ὑπόθεσιν κρίσιν ἀκριβῆ — πάντα δὲ ταῦτα ἄνευ προηγουμένης ἐκπαιδεύσεως, ἄνευ πείρας, ἄνευ πρακτικῆς ἀσκήσεως. Ἄλλὰ τοῦτο εἶναι ἑκατοντάκις ὑπέρτερον ἐκεῖνου, ὅπερ εἰς ἄνθρωπος δύναται νὰ πράξῃ. Ὅστις εἰς τὸ στάδιον αὐτοῦ εὐρέθη ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἐνώπιον ἐνόρκων καὶ ἔλαβε μέρος εἰς δίκας διεξαχθείσας ἐνώπιον αὐτοῦ, συνειθίζει νὰ ἀναγινώσκῃ εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ νὰ μετρᾷ μέχρι ποίου σημείου εἶναι ἱκανοὶ νὰ κατανοήσουν τὴν ὑπόθεσιν. Γενικῶς πρέπει νὰ δεχθῶμεν, ὅτι οἱ ἐνόρκοι ἔχουσιν ἀξιεπαινον θέλησιν νὰ κατανοήσουν τὴν ὑπόθεσιν ἢ νευρικὴν προσπάθεια, ἣν καταβάλλουν διὰ νὰ ἐμβαθύνουν εἰς αὐτήν, διαγράφεται καθαρῶτα εἰς τὰ πρόσωπα αὐτῶν. Ἡ ἐκφρασίς των γίνεται ἔτι μᾶλλον προσεκτικὴ καὶ ἀτενής· προδίδει μάλιστα ἀγωνίαν ἀληθῆ, ὅταν οἱ ἐνόρκοι δὲν δύνανται νὰ παρακολουθήσουν τὸν εἰρημὸν τῶν συζητήσεων. Τέλος αἱ φυσιογνωμίαι αὐταὶ, αἵτινες προξενοῦσι θλίψιν, αἰθριάζουν καὶ ἐκφράζουν τὴν ἱκανοποίησιν· σημεῖον, ὅτι ἐφωτίσθησαν οἱ ἐνόρκοι. Ἄλλὰ τί εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ διεσκέδασεν οὕτω τὴν ἀνησυχίαν των; φεῦ! Θεέ μου! τείνει τις νὰ εἴπῃ παρὰ τὴν θέλησίν του, ἀσήμαντός τις δῆλωσις, ἣτις ὅμως ἐγένετο μετ' ἐμφάσεως ὑπὸ μάρτυρός τινος, πιστοποιητικὸν καλῆς διαγωγῆς ἄνευ σπουδαιότητος ὅπερ ἀνεγνώσέ τις, λέξις τις διαφυγοῦσα τὸ στόμα τοῦ Προέδρου, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπλή τις ἐκφρασίς ἀνακριτοῦ, κατακεχωρισμένη ἐν τοῖς ἐγγράφοις, ἅτινα ὅμως θὰ ἀποτελέσουν διὰ τοὺς ἐνόρκους τὸν ὀριστικὸν λόγον. Δράττονται τότε τῆς ἀσημάντου αὐτῆς λεπτομερείας, προσκολλῶνται εἰς αὐτήν καὶ κρίνουσιν ἐκ ταύτης περὶ τῆς ἐνοχῆς ἢ τῆς ἀθωότητος τοῦ κατηγορουμένου. Οὐδεὶς δύναται νὰ κατηγορήσῃ τοὺς ἐνόρκους· δὲν δύναται τις, χωρὶς νὰ ἔχῃ διδαχθῇ, νὰ παρακολουθήσῃ τὴν περίπλοκον τῶν ἀποδείξεων πορείαν ἐν τινὶ μεγάλῃ δίκῃ· φόνου ἢ ἀπάτης, οὔτε νὰ διακρίνῃ τοὺς λόγους τοὺς ὑπὲρ ἢ τοὺς κατὰ, εἰς μέγαν ἀριθμὸν γεγονότων ἀγαφερομένων, εἰς ὑπόθεσιν τινὰ κλοπῆς καὶ τότε προσκολλᾶται ἰσχυρῶς εἰς περιστατικὰ δευτερευούσης σημασίας, ἀλλ' ἅτινα προξενοῦν αὐτῷ ἐντύπωσιν».

Παραλείπομεν δὲ καὶ ἕτερον θεμελιώδους σημασίας ζήτημα, ὅτι ὁ ἐνόρκος εἰς τὴν πραγματικὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀποδεικτικῶν στοιχείων καὶ δὴ τῶν μαρτυριῶν θὰ εὐρεθῇ πρὸ ἀδύσσου ἢ μᾶλλον δὲν θὰ δώσῃ

προσαχθήν τινά, οὐχὶ κακοβούλως, ἀλλὰ διότι δι' αὐτὸν τί ἀπλούστερον! ἐν ᾧ εἶναι γνωστόν, ὅτι καὶ ὁ ἐξ ἐπαγγέλματος δικαστῆς δυσκόλως δύναται νὰ πεισθῇ, ὅτι πᾶσα μαρτυρία σχετίζεται πρὸς τὸν ψυχολογικὸν ῥυθμὸν τῆς ὑφισταμένης ἀτομικότητος τοῦ μάρτυρος.

Ὅθεν καὶ μέχρι οὗ τὰ άτομα ὀργανωθῶσιν εἰς ἰδίας τάξεις, ἀναλόγως τοῦ τρόπου, καθ' ὃν θέλουσι προσπορίζεσθαι τὰγαθὰ, ὁπότε τὰς σχέσεις καὶ τὴν συμπεριφορὰν ἐκάστου ἀτόμου πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης τάξεως άτομα θέλουσι ῥυθμίσει αἱ ἀντιλήψεις περὶ τῆς ζωῆς τῆς τάξεως αὐτοῦ καὶ ἐπομένως αὐτὴ αὐτὴ ἢ τάξις θὰ ᾗ εἰς θεσιν μόνῃ ν' ἀποφαίνεται περὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἐπικινδύνου τοῦ παρεκκλίνοντος μέλους κατὰ τρόπον οὐράνιον — ὡς κοινῆς πηγῆς δικαίου τε καὶ δικαιοσύνης — καὶ μέχρι οὗ αἱ διάφοροι τάξεις συναντηθῶσι πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, τὰ λαϊκὰ δικαστήρια πάντοτε θὰ μειονεκτῶσι· καὶ διὰ τὴν τήρησιν τῆς κοινωνικῆς εὐρυθμίας, σχετικῶς, δὲν βλέπομεν ἄλλον ῥυθμιστὴν καλλίτερον, ἐν σχέσει πάντοτε πρὸς τὴν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης, ἢ *ἕνα μέσον ὄρον λογικῆς*, τοῦτέστιν τὴν εἰδικότητα συνεπιουρουμένην ὑπὸ τῆς ἠθικῆς, ἐν ἄλλαις λέξεσι τὸν ἐξ ἐπαγγέλματος δικαστῆν.

§ 6. — Εἶπομεν, ὅτι ὁ ἑνορκος λόγῳ ἐλλείψεως κυρίως ἐπαγγελματικῆς ἀγωγῆς εἶναι ἀκατάλληλος, παρ' ἡμῖν τοῦλάχιστον, διὰ τὴν ἀπονομὴν τῆς Δικαιοσύνης. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι καὶ οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος δικασταὶ μας, ἰδίᾳ ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης, δὲν διακρίνονται ἐπὶ ἐπαγγελματικῇ εὐρωστείᾳ. Οὗτος δ' εἶναι ὁ λόγος οὗ ἕνεκα γενικῶς διστάζει τις ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς δικαιοσύνης ἐκείνης τῶν ἐνόρκων καὶ ἐκείνης τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος δικαστῶν.

Ἰσχυρίζομενοι ὁμῶς ὅτι ἡ δικαιοσύνη τῶν τακτικῶν δικαστῶν ἔσται σχετικῶς ἢ ὀρθότερα, λαμβάνομεν ὡς προϋπόθεσιν τὸ ὅτι ὁ ποινικὸς δικαστῆς θ' ἀναπλασθῇ ριζικῶς καὶ ἀπὸ ἀπόψεως συνειδήσεως καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐπαγγελματικῆς ἀγωγῆς, τοῦτέστι νὰ καταλίπη τὴν ἐρημιτικὴν ζωὴν τοῦ σπουδαστηρίου καὶ νὰ βίβῃ εἰς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν, νὰ παύσῃ πλέον διώκων τὰς ἀφηρημένας ἐνοίας καὶ ν' ἀποδυθῇ εἰς τὴν παρατήρησιν καὶ τὴν πρακτικὴν ἔρευναν. Τίς ἄλλος θὰ ἐχῇ τὴν εὐκαιρίαν, πλησιάζων ἐγγύτερον τὴν καρδίαν καὶ τὸν νοῦν πρὸς τὰς δυσουχίας, ὅταν πρὸ αὐτοῦ διασταυρῶνται πᾶσαι αἱ ἀνθρώπιναι ἀδυναμίαι καὶ ἐνώπιόν του ἐκτυλίττωνται αἱ ὑπέροχοι σκηναὶ τῶν δραμμάτων τῆς ζωῆς, μεγάλων καὶ μικρῶν, νὰ διακρίνῃ κάλλιον τὰς ἀνακυπτούσας ἐν τῇ κοινωνίᾳ νοσηρὰς ἐκδηλώσεις καὶ τίς ἄλλος θὰ ἠδύνατο ἀσφαλέστερον,

σφυγμομετρῶν τὴν κοινὴν συνείδησιν, ὅταν ἐξ ὄλων τῶν ἀνθρώπων μόνον εἰς αὐτὸν ἀνοίγονται αἱ καρδίαι τῶν ἀτόμων, ν' ἀντιλαμβάνηται ἐναργέστερον τὰς λόγῳ τῆς πρὸς τὰ πρόσω πορείας τῆς ἀνθρωπότητος ἐκδηλουμένας ἀπαιτήσεις τῆς κοινωνικῆς ζωῆς;

§ 7. — Ἐὰν οἱ ὑπερμαχοῦντες τοῦ ὀρκωτικοῦ συστήματος καὶ οἱ συνηγοροῦντες, ὅπως εὐρυνοῦνται πλεῖον ἢ δικαιοδοσία τῶν ἐνόρκων διὰ τῆς παροχῆς αὐτοῖς καὶ τοῦ δικαίου τῆς ἐπιμετρήσεως τῆς ποινῆς, ἀποβλέπουσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐπιείκειαν, πρέπει νὰ μάθωσιν, ὅτι οἱ ἑνορκοὶ λαμβανόμενοι ἀμέσως καὶ ἐκ συμπτώσεως ἀπὸ τοῦ πλήθους, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ συναποκομίσωσι καὶ τὰς βροχὰς αὐτοῦ, τῶν ὁποίων συνήθως σύμβουλος εἶναι ἡ καρδία καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ ἐπιπολαιότης. Ἐὰν δ' ἐξακολουθῶμεν νὰ χύνωμεν δάκρυα ἐπὶ τῇ ἀνόδῳ εἰς τὰς βαθμίδας τῆς λαιμητόμου ἀνθρωπομόρφου τέρατος, ἐπισημὰς τὸ μέλλον τῆς κοινωνικῆς εὐταξίας. Βεβαίως ποιά τις ἐπιείκεια ἦ, διὰ νὰ εἶμεθα σαφέστεροι, ἐπιείκεια κατὰ τῶν τύπων, τῆς κοινωνικῆς αὐτῆς πληγῆς, ἐπιβάλλεται, διότι αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθῆς δικαιοσύνη. Ἀλλὰ παντελῆς ἀτιμωρησία ἢ καὶ καταδίκαι λίαν ἐπιεικεῖς εἶναι ταυτόχρονα τορπιλισμὸς τοῦ κοινωνικοῦ σκάφους.

Τὸ «ἂν τις σὲ βράβησιν στρέψον καὶ τὴν ἑτέραν παρειὰν» τοῦ Θεανθρώπου δὲν δύναται νὰ προσαρμοσθῇ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ἐν τῷ ὁποίῳ παράγων τῆς ἀρμονίας εἶναι ἡ ἀντίδρασις μόνον. Ἐὰν ἡ γῆ ἀφίετο εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ἥλιου, θὰ ἐγένετο παρανάλωμα αὐτοῦ, ἐὰν ἐν κράτος ἐσταύρωνε τὰς χεῖρας, θὰ ὑπεδουλοῦτο ὑπὸ τοῦ γείτονος καὶ ἐὰν ἐν ἄτομον συνεχώρει ἐκάστοτε τὰς προσβολὰς τῶν δικαιωμάτων του, θὰ κατήντα ὑποζύγιον. Ἀπαιτεῖται ὅθεν καὶ κατὰ τοῦ ἐγκλήματος πρὸς περιορισμὸν αὐτοῦ ἐν τοῖς ὁρίοις ἐκείνοις, ὡς στοιχείου τῆς διατηρήσεως τοῦ κοινωνικοῦ ὀργανισμοῦ, ἀντίδρασις, καὶ ὁ ἐγκληματίας ἀνάγκη νὰ τιμωρῆται ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἐπικινδύνου αὐτοῦ, διότι ἄλλως οὐδεὶς ἐγκληματίας ἔπρεπε νὰ τιμωρῆται, ἀφοῦ τὸ ἐγκλημα ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ φύσει κείται. Τί δ' ἂν — δεχόμεθα καὶ τοῦτο — οἱ τακτικοὶ δικασταὶ δείκνυνται ἀτεγκτότεροι ἐν τῇ ἐπιβολῇ τῆς ποινῆς, ἐφόσον ἡ κοινωνικὴ διαφύλαξις ἀσφαλίζεται ἀποτελεσματικώτερον; Ἡμεῖς μάλιστα ἔχομεν ἀρκούντως σαφῆ τ' ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης τακτικῆς καὶ ἐν ἄλλαις τοῦ κοινωνικοῦ ἡμῶν βίου ἐκδηλώσεσιν, ἰδίᾳ δ' ἐν τῇ διώξει τοῦ ἐγκλήματος. Οὔτε ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ κοινωνικοῦ καθήκοντος οὔτε ἡ μακροθυμία ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ τοῦ ἀκράτου ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς φρενήρους ἀσεβείας θὰ δυναθῶσι νὰ ἐπιβάλλωσι τὴν κοινωνικὴν πειθαρχίαν, ἐὰν δὲν εἶναι συγχρόνως ὑψωμένοι καὶ ὁ γρόνθος. Πληγέντες αὐστηρότερον(!) ἢ

μᾶλλον πληγέντες πρεπόντως, οἱ ζωοκλόποι ἐντὸς δύο μόνον ἐτῶν περιωρίσθησαν εἰς τὸ ἥμισυ. (1)

Ἡ πείρα ἡμῶν ἐπὶ τῶν κοινωνικῶν πραγμάτων δὲν εἶναι μεγάλη. Ἄλλ' ἐξ ὧν μέχρι τοῦδε παρατηρήσαμεν, ἐπίσθημεν, ὅτι ὅσοι περισσώτερά τις παραχωρεῖ ἐκ τοῦ ἐγώτισμοῦ αὐτοῦ εἰς τὸ κοινωνικὸν συμβόλαιον, ἐπὶ τοσοῦτον οἱ σκοποὶ τοῦ βίου αὐτοῦ καὶ πληροῦνται περισσώτερο καὶ εὐοδοῦνται εὐχερέστερον. Ἡ παρατήρησις μας αὕτη δὲν περιορίζεται ἐπὶ τῶν ἐν τινι κοινωνίᾳ ὁμαλῶς βιούντων ἀτόμων. Καὶ ἐπὶ τῶν ἀντικοινωνικῶν στοιχείων, τῶν ἐγκληματιῶν — ἐξαιρουμένων τούς πεπορωμένους, οἵτινες πρέπει ὀριστικῶς ν' ἀποβάλλωνται — ἔχει ἐφαρμογήν. Πόσοι ὑπότροποι ἐγκληματίαι, ἐὰν μετὰ τὸ πρῶτον ὑπ' αὐτῶν διαπραχθὲν ἐγκλημα, ὑφίσταντο πλήρη καὶ ἀρμόζουσαν τὴν ποινήν, θὰ ἀπετέλουν στοιχεῖα τάξεως καὶ προόδου ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἀντὶ νὰ φθειρῶνται ὑπὸ τοὺς ὑγροὺς καὶ ἀνηλίους θόλους τῶν φυλακῶν, καὶ πόσαι προσβολαὶ κατὰ τῆς κοινωνικῆς εὐταξίας θὰ εἶχον προληφθῆ!

II

ΕΝΔΕΙΚΝΥΟΜΕΝΗ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΚΟΥΡΓΙΟΔΙΚΕΙΩΝ

§ 8. — Πλήν, ἐφόσον ὁ καταστατικὸς ἡμῶν χάρτης (ἀρθ. 94 καὶ 95) ὀρίζει, (2) ὅτι τὸ ὀρκωτικὸν σύστημα διατηρεῖται καὶ ἐφόσον ἡ κυρία βάσις πρὸς ριζικὴν ἀνάπλασιν τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς ἐπαγγελματικῆς ἀγωγῆς τῶν δικαστῶν, ἢ πλήρης τοῦτέστιν διάκρισις τοῦ Ποινικοῦ δικαστοῦ ἀπὸ τοῦ Πολιτικοῦ, ἀκόμη δὲν ἐτέθη, εἶναι τις ὑποχρεωμένος νὰ ἐμμεῖνῃ εἰς τὸ ὑπάρχον σύστημα. Ἐντούτοις, καὶ οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, δὲν ἀποκλείεται τὸ δυνατόν τῆς προωθήσεως τῶν Κακουργιοδικείων πρὸς τοὺς σκοποὺς τῆς ἀληθοῦς αὐτῶν ἀποστολῆς διὰ τῆς λήψεως μέτρων τινῶν. Οὕτω δεόν:

§ 9. — Α' Ἐν σχέσει πρὸς τὸ δικαστήριον τῶν Ἐνόρκων α'. — Ὡς ἔνορκοι νὰ στρατολογῶνται μετὰ τῶν πολιτῶν οὐ μόνον οἱ διαπρέποντες λόγῳ μορφώσεως ἀλλὰ καὶ οἱ ἀπὸ πολλοῦ κατὰ κοινὴν ἀντίληψιν διακριθέντες ἐπὶ ἀκεραιότητι χαρακτήρος, ὀξείᾳ ἀντιλήψει καὶ ἄλλοις πνευματικῶς καὶ ἠθικοῦς χαρίσμασιν. Εὐνόητον ὅτι οἱ συγκεντροῦντες τοιαῦτα προσόντα πολῖται δὲν ἀφθοροῦσιν. Ἄλλ' ἵνα

(1) Ἴδε Ἐγκληματικὴν στατιστικὴν τῶν ἐτῶν 1911—1913.

(2) Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς παρουσίας τῆς Δ' τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως, ἔχομεν τὴν γνώμην ὅτι, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν κατὰ τοῦ Ὄρκωτικοῦ συστήματος αἰτιάσεων, θὰ ἔπρεπε ν' ἀποκλεισθῆ ὁ καταστατικῶς ὑποχρεωτικὸς χαρακτήρ αὐτοῦ.

κατορθωθῆ ἢ ἐκάστοτε συγκρότησις δικαστηρίου ἐνόρκων ἐκ τοιούτων προσώπων, δεόν ὡς ἔδραϊ Κακουργιοδικείων νὰ ὀρισθῶσιν αἱ μεγαλύτεραι πόλεις, ἔνθα λόγῳ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων ἀφ' ἑνός, καὶ λόγῳ τῆς ἰδιαζούσης φύσεως αὐτῶν, ὡς μεγάλων κέντρων, ἀφ' ἑτέρου, καὶ τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποσοστὸν τῶν καταλλήλων διὰ τὸ ἄξιωμα τοῦ ἐνόρκου πολιτῶν ἔσται μεγαλύτερον ἢ εἰς τὰ λοιπὰ κέντρα. Ἡ ἴδρυσις Κακουργιοδικείων εἰς τὰς μεγάλας πόλεις θὰ περιορίσῃ προσέτι καὶ τοὺς κινδύνους ἐκ τῆς ἐπιηρείας τοῦ περιβάλλοντος, λόγῳ τῆς συμφυοῦς εἰς τὰ μικρὰ κέντρα στενότητος τῶν ἀντιλήψεων, προσωπικῶν σχέσεων κ. τ. τ., ἐν μιᾷ δὲ λέξει θὰ ἐξυπηρετῆ πληρέστερον καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὴν δικαιοσύνην.

β'. — Ὁ ἀριθμὸς τῶν πολιτῶν πρὸς συγκρότησιν δικαστηρίου ἐνόρκων νὰ περιορισθῆ εἰς 25. Τὸ περιορισμένον τοῦ ἀριθμοῦ οὐ μόνον θέλει ἐπιτρέψῃ τὴν ἐκλογὴν ὡς ἐνόρκων ἀρίστων πολιτῶν, ἀλλὰ καὶ θέλει ἀπαλλάξῃ αὐτοὺς τοῦ βάρους τῆς συχνῆς ἀπασχολήσεως εἰς δικαστικά καθήκοντα, ἧτις συνεπαγομένη ἀνάλογον ἀπόσπασιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἀτομικῶν τῶν ὑποθέσεων, ἢ θ' ἀναγκάζῃ αὐτοὺς μετ' ἐπιμονῆς ν' ἀποφεύγουν τὰ δικαστικά καθήκοντα ἢ, ἂν ὑποκύπτωσιν εἰς μέτρα ἐξαναγκασμοῦ, θὰ ταράσῃ τὴν ψυχικὴν αὐτῶν ἡρεμίαν, τόσον ἀπαραίτητον πρὸς σχηματισμὸν δικανικῆς πεποιθήσεως. Προεκρίναμεν τὸ περιττόν τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν (1) πρὸς ἄρσιν πολλῶν ἀτόπων καὶ δὴ «τῶν ἐκ τῆς ἰσοψηφίας ἀθωωτικῶν ἐτυμηγοριῶν, αἱ ὁποῖαι προφανῶς δὲν ἱκανοποιῶσιν οὔτε τοὺς ἀμέσως ἐνδιαφερομένους (παθόντας καὶ κατηγορουμένους), οὔτε καὶ τὴν κοινωνίαν, καὶ συνεπῶς οὔτε τὴν ἰδέαν περὶ ἀκριβοῦς καὶ ἀσφαλοῦς πραγματικῆς δικαιοσύνης, ἢ ὁποῖα κυρίως ἐν τῇ σφαίρᾳ τοῦ Ποιν. Δικαίου περισσώτερον ἀπαιτεῖται». Ἴσως εὐρεθῶσιν τινες νὰ κατακρίνωσιν τὸν περιορισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων, ὡς αἴροντα σοβαρωτάτην ἐγγύησιν ἐν τῇ κρίσει. Ἀλλὰ τοῖς ἀπαντῶμεν, ὅτι, ἐφόσον οἱ ἔνορκοι πάντες δὲν ἴστανται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου καὶ ἐφόσον διὰ τοῦ περιορισμοῦ καθίσταται ἐφικτὴ ἡ στρατολογία ἀρίστων πολιτῶν, ὁ περιορισμὸς ὄχι μόνον δὲν εἶναι ἐπιζήμιος ἀλλὰ καὶ πλείστους κινδύνους τοῦ σημερινοῦ συστήματος θέλει ἀποτρέψῃ. Βαθυτέρα ἐξέτασις τοῦ πράγματος θέλει ἀποδείξῃ τὸ βᾶσιμον τοῦ ἀνωτέρου ἰσχυρισμοῦ ἡμῶν.

γ'. — Οἱ ἔνορκοι νὰ ἐξακολουθήσωσιν ἀποφαινόμενοι περὶ τῆς ἐνοχῆς μόνον τοῦ κατηγορουμένου, ἀφιεμένου τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπιμετρή-

(1) Εἰς τοὺς 25 ἐνόρκους πρὸς συγκρότησιν δικαστηρίου θὰ προστίθῃται καὶ ὁ κατὰ τὰ κατωτέρω Προϊστάμενος αὐτῶν.

Καλιτσούνάκι «Ἀρχεῖον» 4 (1924) Γ'.

σεως τῆς ποινῆς εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων. Διότι οἱ ἑνόρκοι ὡς ἐκπρόσωποι τῆς κοινῆς εἶναι μὲν εἰς θέσιν ἐκάστοτε, συμφώνως ταῖς παρά ταύτῃ ἀντιλήψεσι, νὰ κρίνωσιν ἐπὶ τέλους, ἂν πράξις τις ἢ παράλειψις, ἀπὸ γενικῆς ἀπόψεως ἐξεταζομένη, ἐπιδρᾷ ἐπιζημίως ἐπὶ τῆς δημοσίας τάξεως, ἀλλὰ δὲν ἔχουσι τὸ ἐπὶ ταύτῃ αἰσθητήριον εἰς τόσον βαθμὸν ἀνεπτυγμένον, ὅσον οἱ τακτικοὶ δικασταί, οἵτινες, καθημερινῶς ἀνατέμνοντες τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ἐν τῇ ἀτόμῳ τῶν κατηγορουμένων καὶ σφυγμομετροῦντες ἐν ταῖς ἀντιλήψεσι τῶν μαρτύρων τὴν διὰ τῶν καθ' ἕκαστα ἐγκληματικῶν ἐνεργειῶν παραχθῆσαν ἀνησυχίαν παρά τῇ κοινῆς, εἶναι εἰς θέσιν κάλλιον νὰ κρίνωσι περὶ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἐπιφύβου τοῦ ἐγκληματοῦ καὶ ἐπὶ τῇ βίσει αὐτοῦ νὰ λάβωσι τὰ κατάλληλα κατασταλτικὰ μέτρα. Βεβαίως, ἐὰν τὸ σύστημα τῆς ἀορίστου ποινῆς, ὑπὸ τὰς ἀναγκαίας αὐτοῦ προϋποθέσεις, ὑφίστατο, δὲν θὰ εἴχομεν ἀντίρρησιν, ἵνα τὸ ἔργον τοῦ καθορισμοῦ τοῦ μεγέθους τῆς ποινῆς ἀφῆρητο ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ τακτικοῦ δικαστοῦ. Ἀλλὰ διὰ νὰ μεταδιδοθῆ εἰς χεῖρας τοῦ ἐνόρκου, Ποτέ(!)

δ'. — Ὡς προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων νὰ προσλαμβάνηται εἰς τακτικὸς δικαστής, ὅστις νὰ μὴ μετέσχηεν ὅπως δῆποτε ἐν τῇ προδικασίᾳ τῆς ὑπὸ κρίσιν ὑποθέσεως. Διὰ τῆς τοιαύτης προσλήψεως, ὅχι μόνον θὰ ἐπιτυγχάνηται ἡ ἐκδοσις πληρεστέρων ἐτυμηγοριῶν, ὅχι μόνον θ' ἀποσκορακίζωνται τὰ παρατηρούμενα σήμερον ἄτοπα ἐν ταῖς διασκέψεσι τῶν ἐνόρκων, ἀλλὰ καὶ παρά πλείστοις ἐξ αὐτῶν θέλει ἐκμαιεῦσθαι ἡ κατὰ συνείδησιν γνώμη, ἐν ᾗ ἐξ ἄλλου θέλει τίθεσθαι φραγμὸς εἰς τὰς προσπάθειάς τῶν τυχόν δολίων ἐξ αὐτῶν. Προκρίνομεν τὴν εἴσδυσιν παρ' ἡμῖν μεταξὺ τῶν ἐνόρκων ἐνὸς μόνον τακτικοῦ δικαστοῦ, ἵνα μὴ (λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν συνθηκῶν καὶ τῆς ἐν γένει ἀναπτύξεως τοῦ ἑλληνικοῦ) γεννηθῶσι κίνδυνοι ἐκ τῆς συμμετοχῆς πλειοτέρων τακτικῶν δικαστῶν ἐπιβολῆς τῆς γνώμης αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἐνόρκων.

§ 10-Βον Ἐν σχέσει πρὸς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων.

Τὸ Δικαστήριον τῶν συνέδρων ν' ἀποτελῆται ἐκ δύο δικαστῶν τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Παρέδρου δικαστοῦ. Πρὸς λήψιν ὅμως παρ' αὐτοῦ πάσης ἀποφάσεως, ἰδίᾳ τῆς ποινικῆς, νὰ προσλαμβάνηται ὡς τρίτον μέλος ὁ Προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων τακτικὸς δικαστής. Οὕτω δὲ τοῦ δικαστηρίου

(1) Πλὴν ἐὰν ἀποβλέπωμεν κυρίως εἰς τὸ νὰ ἦ ἡ ποινὴ ἀνάλογος πρὸς τὴν πράξιν, ὅποτε ἡδύνατό τις νὰ δεχθῆ συμμετοχὴν τῶν ἐνόρκων. Ἀλλὰ τότε ἡ ποινὴ θὰ ἐπιβάλληται οὐχὶ διὰ τὸν ἐγκληματιαν ἀλλὰ διὰ τὸ ἐγκλημα, ἀντίθετον πρὸς τὴν σημερινὴν περὶ ποινῆς ἀντίληψιν.

τῶν συνέδρων θὰ μετέχη καὶ ἐκπρόσωπος τῶν ἐνόρκων, εἰς τρόπον ὅστε τοῦτο νὰ ἐπικαιωνῆ καὶ μὲ τὰς ψυχὰς αὐτῶν, λυομένου κατ' ἄριστον τρόπον ἐνὸς σοβαροῦ ζητήματος, ἀπασχολοῦντος τὴν Δικαστικὴν Πρακτικὴν.

§ 11— Γον. Ἐν σχέσει πρὸς τὰς εἰσακτέας δίκας.

α'. — Λόγῳ τοῦ ὅτι αἱ κρίνομεναι ὡς εἰσακτέαι ἐνώπιον τῶν Κακουργιοδικείων ὑποθέσεις συνεπάγονται πλείστας ὄσας ἐπιζημίους συνεπειάς, ὡς φερ' εἶπειν, τὴν προφυλάκισιν τοῦ κατηγορουμένου, τὴν κατὰ μέγαν βαθμὸν μείωσιν τῆς ἠθικῆς αὐτοῦ ὑποστάσεως, τὴν πρόσκλησιν πολλῶν μαρτύρων καὶ συνήθως ἐκ μεμακρυσμένων μερῶν, τὴν ἀπασχόλησιν διὰ τὴν ἐκδίκασιν αὐτῶν ἀριθμοῦ πολιτῶν κ.λ.π. κ.λ.π., ἔχομεν τὴν γνώμην, ὅτι αὗται δεόν νὰ ὑποβάλλωνται εἰς αὐστηρότερον ἔλεγχον πρὶν ἢ φθάσωσιν ἐνώπιον τοῦ ἀκροατηρίου τοῦ Κακουργιοδικείου. Πρὸς τοῦτο ὑποχρεωτικῶς πᾶσα ὑπόθεσις κρίνομένη ὡς παραπεμπτέα ἐνώπιον τῶν κακουργιοδικείων δεόν νὰ ὑποβάλληται ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ συμβουλίου τῶν Ἐφετῶν.

Λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν σχετικῶν δεδομένων τῆς Δικαστικῆς Στατιστικῆς, μολοντί ἐν προκειμένῳ ἡ μεγαλειτέρα ἐγγύησις ἔσται αὐτὸς οὗτος ὁ ἀνακριτής, τοιαύτη τις ἐνέργεια δὲν θ' ἀπέβαινε πάντῃ ἄσκοπος(!).

β'. — Τὰ συμβούλια τῶν Ἐφετῶν ἐν τῇ κατὰ τὰνωτέρω μελέτῃ τῶν στοιχείων τῆς πράξεως, ἐφόσον καθ' ὁμόψηφον γνώμην ἀιενωρίζετο ἡ ὑπαρξίς ἐλαφρυντικῶν περιπτώσεων, ὧν ἕνεκα ἡ ἐγκληματικὴ ποινὴ δεόν νὰ μεταβληθῆ εἰς ἐπανορθωτικὴν, νὰ δύνανται ἀναλόγως τῆς ποινῆς ταύτης νὰ παραπέμπωσι τὴν ὑπόθεσιν ἐνώπιον τοῦ οἰκείου Πλημμελειοδικείου. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐνώπιον τῶν Κακουργιοδικείων δικῶν θὰ περιορισθῆ σημαντικῶς, ἐν ᾗ ἐξ ἄλλου

(1) Σημ. — Ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν Κακουργιοδικείων καταδικασθέντων ὀριστικῶς ἀτόμων (δικαστ. Στατιστ. τῶν ἐτῶν 1919, 1920 καὶ 1921), τὰ 75 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν καταδικάσθησαν ἄνευ τροποποιήσεως τῆς κατηγορίας, τὰ 9 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν καταδικάσθησαν τροποποιηθείσης τῆς κατηγορίας ἀλλὰ διατηρούσης τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ κακουργήματος καὶ τὰ ὑπόλοιπα 16 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν καταδικάσθησαν τροποποιηθείσης τῆς κατηγορίας ἀλλὰ μεταβαλλούσης τὸν χαρακτηρισμὸν εἰς πλημμέλημα. — Ἐκ τῶν ἐν ἄνω καταδικασθέντων γενικῶς, ἐπὶ 20 τοῖς % περίπου ἐγένοντο δεκταὶ ἐλαφρυντικαὶ περιπτώσεις, ὧν τὸ ἡμισυ σχεδὸν μετέβαλε κατ' εἶδος τὴν ἄνευ αὐτῶν ὀριζομένην διὰ τὴν πράξιν ποινήν. Ἐπίσης κατὰ τὴν στατιστικὴν τῆς διαχειρίσεως τῆς Ποινικῆς δικαιοσύνης τῶν ἐτῶν 1919—1922 σχετικῶς πρὸς τὰς ἐργασίας τῶν συμβουλίων τῶν Ἐφε-

ή άπονομή τής δικαιοσύνης θ' άποδη όρθότερα, διότι πρός τοίς άλλοις τό ζήτημα τών έλαφρυντικών περιπτώσεων, τό τόσον λεπτόν, θά μετανεχθη έν πολλοίς είς χείρας τών σχετικώς είδικωτέρων, μολονότι ή έγκληματική ψυχολογία μόλις ήδη ήρξατο κρούουσα τάς θύρας τών δικαστικών μεγάρων.

III

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΞΥΨΩΣΙΣ ΤΩΝ ΑΝΑΚΡΙΤΩΝ

Έν τῷ ήμετέρῳ έργῳ (1) «Νέαι βάσεις δικαστηριακής οργανώσεως», έν φ' τά διάφορα δικαστήρια οργανοῦνται κατά τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ή έστική και ή ποινική δικαιοσύνη ν' άσκήται υπό ίδίωv δικαστῶν, τό έργον τής τακτικής ανακρίσεως έχει ανατεθη είς πάντας τοῦς παρ' έκάστῳ πολυμελεῖ Πλημμελειοδικεῖφ δικαστάς.

Πλὴν ὑποδεικνύοντες διά τής παρούσης μελέτης μέτρα, άφορῶντα άποκλειστικῶς τήν άνύψωσιν τής κακουργιοδικειακής δικαιοσύνης, άνεξαρτήτως πρός τό δλον σύστημα τής δικαστηριακής αναδιοργανώσεως, δ περ έν τῷ μνημονευθέντι έργῳ ήμῶν θεμελιοῦμεν, είμεθα ήναγκασμένοι νά παρεκκλίνωμεν τής ὡς άνωτέρω τεθείσης γραμμής.

Ἡ νέη άνακοπήν κατά βουλευμάτων (έν τής οὔσιας) τῶν συμβουλίωv τῶν Πλημμελειοδικῶν, έχομεν τά έξῆς δεδομένα :

Έτος	ΤΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΩΝ ΕΦΕΤΩΝ						
	Σύνολον άνακοπήτων βουλευμάτων (έν τής οὔσιας) συμβ. Πλημμελειοδικῶν	Παρέπεμψαν			Έκριναν εισακτέους είς δίκην άπαλλαγέντας υπό τῶν συμβ. Πλημμελειοδικῶν	Απήλαξαν	
		Είς τό Κακουργιοδικεῖον παραπεμφθέντας υπό συμβ. Πλημμελῆματι	Είς τό Πλημμελειοδικεῖον παραπεμφθέντας υπό συμβ. Πλημμ. επί Κακουργημάτων	Είς τό Πταισματοδικεῖον παραπεμφθέντας υπό συμβ. Πλημ. επί Πλημμελῆματι		Επίκακουργήματι	Επί Πλημμελήματι
1919	2676	8	36	5	57	39	259
1920	2623	12	23	3	69	28	325
1921	2539	21	42	5	54	33	351
1922	2532	14	31	9	56	31	279
Σύνολ.	10.370	55	132	22	236	131	1214

1790 (17,0%)

Έν πρώτοις δέον νά ίδρυθη ίδιος κλάδος άνακριτῶν, οὔ έργον άποκλειστικόν έσται ή διακονία τής ποινικής δικαιοσύνης και είδικώτερον ή διενέργεια άνακριτικῶν πράξεων, καθόσον, ὡς άλλαχού έλάβομεν τήν ευκαιρίαν νά τονίσωμεν, ή έξις τής άντικειμενικότητας και τής ήρεμίας, τῶν κατ' έξοχήν στοιχείων, έφ' ὧν θέλει έρεισθη τέλειον άνακριτικόν έργον, δέν δύνανται άλλως ή δι' αὐτομορφώσεως ν' άποκτηθῶσι καήτις αὐτομόρφωσις δέν δύνανται νά νοηθη άνευ άποκλειστικότητας τοῦ άνακριτοῦ έν τῷ ὑπουργηματί του.

Κατά δεύτερον λόγον ή επικράτεια δέον νά διαιρεθη είς άνακριτικὰς περιφερείας και κατά τοιοῦτον τρόπον, ὥστε παρ' έκάστη έξ αὐτῶν νά ὑπηρετη η είς μόνον άνακριτής. Τό τοιοῦτο, καθ' ήμᾶς, θέλει άσκήση εδεργετικωτάτην επίδρασιν επί τοῦ έργου τής ανακρίσεως, καθόσον οὔτως θέλει περιορισθη είς έκτασιν έκάστη περιφέρεια και κατά συνέπειαν θά έξυπηρετῶνται πληρέστερον αἱ άμέσως κατωτέρω προϋποθέσεις. Έπίσης κατά τήν ὡς άνω διαίρεσιν, πρέπει νά ληφθη ὑπ' ὄψιν σοδαρώς και έτερος παράγων, τά μέγιστα έξυπηρετικῶς τῶν σκοπῶν τής ανακρίσεως· ὁ άνακριτής δηλαδή νά δύνανται νά εργάζηται άνέτως, μετά προσοχής και μετ' έπιμελείας, χωρίς είς πᾶσαν στιγμήν νά ένοχληται άνευ υπερκοπώσεως και χωρίς σπουδήν.

Η διοικητική αντίληψις, ὅτι ή ίκανότης τοῦ άνακριτοῦ συνίσταται είς τό νά εἶναι «ταχύς», τούτέστιν νά περαιη σωρείαν ὑποθέσεων, δέον νά παραμερισθη, καθόσον ή τοιαύτη αντίληψις οὔδέποτε θά κατορθῶση νά συμβιδασθη—άποδεικνύουσιν άλλως τε τά πράγματα—πρός τοῦς άλληθεις σκοποῦς τής ανακρίσεως. Βεβαίως πᾶσα άνάκρισις δύνανται νά περατωθη ταχύτατα, εάν ὁ άνακριτής τό θέλη· εάν νομίξη ὅτι δέν αξίζει νά λάβη τάς καταθέσεις τῶν προσώπων, αἵτινα οὔτος ή εκείνος τῷ ὑποδεικνύουσι, δέν έχει ανάγκην έν τῇ έκθέσει ν' αναγράψη τά ὀνόματα τῶν προσώπων τούτων· εάν δέ δέν αναφέρονται ταῦτα έν αὐτῇ, δέν εἶναι άναγκαῖον και νά τά έξετάση. Ίδου κέρδος χρόνου! Έρωτᾶ πρόσωπα, άγνωσῶντα άν επιτόπιος μετάδασις θά ήτο δυνατόν νά διαφωτίση τήν ὑπόθεσιν, και ταῦτα τῷ άπαντῶσιν, ὅχι ὁ άνακριτής έχει άποχρώντας λόγους νά μη έπιχειρήση επιτόπιον μετάδασιν. Ίδου άλλο κέρδος χρόνου! κ. τ. τ. Αλλά ποιόν τό άποτέλεσμα τότε; Εὐνόητον!

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τάνωτέρω, ὑπελογίσασαμεν, ὅτι είς 50.000 κατοί-

(1) Δυστυχῶς λόγω τῶν μεγάλων δαπανῶν δέν κατορθώσαμεν εισέτι νά προβῶμεν είς τήν έκδοσιν αὐτοῦ, μολονότι συνεγράψαμεν αὐτό κατά τό έτος 1921. Έποιοῦσάμεθα ὅμως άνακοίνωσιν αὐτοῦ ένώπιον τοῦ Νομικοῦ τμήματος τοῦ «Παρνασσού» κατά Μάιον τοῦ έτους 1922.

κους έπαρκει και έτι πλέον εις ανακριτής. Έπομένως, δοθέντος ότι το κράτος ανέρχεται εις 6.000.000 κατοίκους, θ' απαιτηθώσι περί τους 120 ανακριταί, ήτοι 42 επί πλέον των σημερινών. Έπειδή όμως ούτως ο αριθμός των σημερινών Πρωτοδικών αυξάνεται ικανώς και ίσως τις βασίμως ισχυρισθή, ότι τα οικονομικά του Κράτους δεν επιτρέπουν επί πλέον δαπάνας, προς κάλυψιν αυτών προτεινομεν, όπως οι ανακριταί επιλαμβάνονται της εκδικάσεως ώρισμένων ελαφρών Πλημμελημάτων της περιφέρειας αυτών, των τιμωρουμένων, φέρ' ειπείν, διά φυλακίσεως μέχρι τριών μηνών. Δεδομένου δ' ότι οι κατ' έτος υπό των Πλημμελειοδικείων όριστικώς καταδικαζόμενοι εις φυλάκισιν μέχρι τριών μηνών αποτελοῦσι τὰ 95]οο των υπ' αυτών εν συνόλῳ όριστικώς καταδικαζομένων (1) και δεδομένου, ότι εν πλείστοις των σημερινών Πρωτοδικείων αί κατ' άστικὴν ὕλην έργασίαι είναι μηδαμιναί (20 Πρωτοδικεία εκδίδουσι κατ' έτος κατὰ μέσον όρον ελαττον των 300 αποφάσεων πολιτικῆς φύσεως εν γένει), ενδείκνυται ή κατάργησις τουλάχιστον 20 Πρωτοδικείων και Ισαριθμων παρ' αυταίς Εισαγγελιών, εκ των οποίων, μόνον εν υπολογίσωμεν ένα ανακριτήν και ένα Εισαγγελέα ως περιτεύοντα, καλύπτομεν την διαφοράν. Η υπό των κατὰ τόπους ανακριτών εκδικάσις των ελαφρών πλημμελημάτων κατὰ σύστημα μάλιστα απλής διαδικασίας και εν ανάγκη μεταδόσεως του άνακριτου εις εν ή δύο έτι κέντρα της περιφέρειας αυτού, θέλει επιδράση άνυπολογίστως ευεργετικώς επί του λαού, καθόσον ου μόνον αί υποθέσεις θα εισάγονται άσυγκρίτως ταχύτερον, ου μόνον οι πολίται θ' απομακρύνωνται επί ελάχιστον χρόνον των έργασιών των, ου μόνον το Δημόσιον θ' αποφεύγη τάς πληρωμάς των υπερόγκων αποζημιώσεων λόγω των μακρυνών αποστάσεων, αλλά και το έργον της Δικαιοσύνης θα ευδοκῶται διά της προθύμου προσελεύσεως μαρτύρων και κατηγορουμένων, εξ ου θα μειωθώσι και αί αναβολαί και αί έρημοδικαί. Ίσως άντίεπη τις, ότι ούτως εν πλείστοις της σήμεραν περιπτώσεσιν αίρεται ή εκ της πολυμελείας εγγύησις. Χωρίς να επικαλεσθώμεν το γεγονός, ότι αί υπό των ως άνω μονομελών δικαστηρίων επιβαλλόμεναι ποιναι θα είναι μικράς αξίας, καθόσον αί πέραν ώρισμένου όρου (15 ήμερών φυλακίσεως ή 500 δραχ. χρηματικῆς ποινῆς) θα υπόκνηται εις έφεσιν, ο λαός άπελπισθείς εκ της σημε-

(1) Δηλαδή; 0,5% εις πρόστιμον, 1% εις κράτησιν, 22% εις χρ. ποινήν. 45% εις φυλάκ. 1—15 ήμερών, 16% εις φυλ. 16—30 ήμερών, 6% εις φυλάκισιν 1—2 μηνών και 4% εις φυλάκισιν 2—3 μηνών. Στατιστική 1918 και 1919.

μερινῆς καταστάσεως, καθ' ήν, όσαι εκ των προσβολών των δικαιωμάτων του δεν «επλακώθησαν για πάντα», ελαβόν την άγουσαν προς το δικαστήριον, να παραγραφώσι, περιώρισε τάς απαιτήσεις του ουχι πλέον εις την ιδέαν μιᾶς όρθῆς δικαιοσύνης, αλλά μιᾶς δικαστικῆς άπλῶς διεκπεραιώσεως, ταχείας όμως.

Τρίτον.— Ο ανακριτής κατὰ κανόνα δέον να παραμένη εν τη περιφέρειᾳ αυτού όσον το δυνατόν περισσότερον χρόνον, διότι διά τούτου γνωρίζων ου μόνον τάς τοπικάς συνθήκας αλλά και τους ανθρώπους, οτινες θα παρελθύνωσι πρό αυτού είτε ως κατηγορούμενοι, είτε ως μνησται είτε ως μάρτυρες, και εκείνους ακόμη, οὗς θα χρησιμοποιηή ως όργανα, θα κατωρθή εν πάσῃ υποθέσει και να διδῆ την δέουσαν κατεύθυνσιν και ασφαλεστέραν θα σχηματίζη ανακριτικὴν πεποίθησιν. Και δεν διατάζομεν ποσῶς εν τη ανακριτικῇ πορείᾳ ν' αποδώσωμεν εις τὸν παράγοντα τούτον την σημασίαν, ήν έχει διά τὸν εν μέσῳ άγνωστων τόπων όδοιποροῦντα ο προσανατολισμός. Ο σοφός Hans Gross εν τῇ περισπουδάστῳ αὐτοῦ έργῳ «Η επιστημονική άνάκρισις», ιδού τι λέγει σχετικῶς. «Ο ανακριτής είναι κατατοπισμένος, όταν γινώσκη την περιοχὴν της δικαιοδοσίας του, τους ανθρώπους αὐτοῦ, τους βοηθοὺς αὐτοῦ, τὰ μέσα να διευκολύνη το έργον του και τάς ενδεχομένας δυσχερείας, εν ενι λόγῳ, όταν γινώσκη πᾶν ο,τι δύναται να συναντήσῃ εις το στάδιον αὐτοῦ, πᾶν ο,τι δύναται να βλάψῃ ή ωφελήσῃ αὐτόν. Οὐδέποτε πρέπει να λησμονῆ, ότι πᾶσα επιφαινομένη υπόθεσις, έστω και ελάχιστα σκοτεινή, παρουσιάζει ή δύναται να παρουσιάσῃ τόσας δυσχερείας, ώστε, όταν πρόκηται να ενεργήσῃ, δεν έχει οὔτε τὸν χρόνον, οὔτε την ευκαιρίαν να προβῆ εις μελέτας περί των μέσων προς διευκόλυνσιν του έργου του και προς άρσιν των δυσκολιών... Διά να διεξαγάγῃ (ο ανακριτής) το έργον του μετά συνέσεως και ευσυνειδησίας, πρέπει να έχῃ άνθρωπος της εμπιστοσύνης του, προς οὗς ν' απευθύνηται εις τάς δυσκόλους περιστάσεις. Νομίζω, ότι οὐδεις θα χαρακτηρίσῃ ως κατασκοπείαν το γεγονός, ότι ο ανακριτής άρύεται πληροφορίας παρ' ανθρώπων της εμπιστοσύνης του, παρ' ατόμων, ὧν ή μαρτυρία έχει προς στιγμὴν σπουδαιότητά τινα. Αλλά δεν πρέπει να περιμένη να παρουσιασθῇ ή ανάγκη διά να ζητήσῃ πρόσωπα εμπιστοσύνης, πρέπει να γινώσκη ήδη ταῦτα πρό πολλοῦ και να τὰ έχῃ πολλάκις δοκιμάσῃ, διά να δύναται να παρέχῃ εις ταῦτα την εμπιστοσύνην του... Ο ανακριτής πρέπει να μελετᾷ ως οίόν τε ακριβέστερον την τοπογραφίαν της περιφέρειας του. Αφ' ης στιγμῆς εις δικαστής γένηται ανακριτής, δεν είναι πλέον ή ανακριτής και οὐδέν άλλο. Πᾶν ο,τι πράττει, παρατηρεῖ, μελετᾷ ή